

Üsküdarlı Meşhurlar ANSİKLOPEDİSİ

İlim Heyeti

Prof. Dr. **ABDULLAH UÇMAN** (Türk Dili ve Edebiyatı)
Prof. Dr. **ABDÜLKADİR ÖZCAN** (Türk Tarihi ve Medeniyeti)
Yrd. Doç. Dr. **ÂLİM KAHRAMAN** (Türk Dili ve Edebiyatı)
Prof. Dr. **AZMİ BİLGİN** (Türk Dili ve Edebiyatı)
Prof. Dr. **MEHMET İPŞİRLİ** (Türk Tarihi ve Medeniyeti)
Prof. Dr. **MUHİTTİN SERİN** (Hat)
Prof. Dr. **MUSTAFA UZUN** (Türk ve İslâm Sanatları)
Yrd. Doç. Dr. **NURİ ÖZCAN** (Türk Müsikişi)
Prof. Dr. **SEMAVİ EYİCE** (İslâm Sanatları ve Mimari)

İlim Dalı Başkanları

Prof. Dr. **ABDÜLKADİR ÖZCAN** (Tarih İlim Dalı Başkanı)
Yrd. Doç. Dr. **ÂLİM KAHRAMAN** (Edebiyat İlim Dalı Başkanı)
Prof. Dr. **MUSTAFA UZUN** (Türk ve İslâm Sanatları İlim Dalı Başkanı)

Madde Yazarları

Prof. Dr. **ABDULLAH UÇMAN**; Prof. Dr. **ABDÜLKADİR ÖZCAN**; Arş. Gör. **ALİ NACİ ÖZYALVAÇ**; **ALİ YÜCEL YÜRÜK**;
Yrd. Doç. Dr. **ÂLİM KAHRAMAN**; Prof. Dr. **AZMİ BİLGİN**; **BEŞİR AYVAZOĞLU**; Prof. Dr. **CEVDET KÜÇÜK**;
Yrd. Doç. Dr. **GÜLNUR DURAN**; Yrd. Doç. Dr. **HÜSEYİN YORULMAZ**; **HÜSEYİN YÜRÜK**; Prof. Dr. **İSKENDER PALA**;
Prof. Dr. **İSMAİL E. ERÜNSAL**; **LALE UÇAN**; **M. BİROL ÜLKER**; Prof. Dr. **M. ORHAN OKAY**; Prof. **M. UĞUR DERMAN**;
Prof. Dr. **MEHMET İPŞİRLİ**; Prof. Dr. **MUHİTTİN SERİN**; Doç. Dr. **MUSTAFA L. BİLGE**; Prof. Dr. **MUSTAFA UZUN**;
Dr. **NECDET YILMAZ**; Yrd. Doç. Dr. **NURDAN ŞAFAK**; Yrd. Doç. Dr. **NURİ ÖZCAN**; **PINAR YAVUZTÜRK ÖZYALVAÇ**;
Doç. Dr. **SALİM AYDÜZ**; Prof. Dr. **SEMAVİ EYİCE**; **SEYFETTİN ÜNLÜ**; **TALİP MERT (M/A)**.

Editör

Yrd. Doç. Dr. **ÂLİM KAHRAMAN**

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Den. No:	200347
Tas. No:	920.095641 JSK.İM

ÜSKÜDAR
BELEDİYESİ

200347

200083

MUSTAFA ENVER

(ö. 1872)

Üsküdar'da medfun tekke şeyhlerinden. İstanbul'da doğdu (1824). İbrahim Müteferrika'nın soyundan Said Efendi'nin oğludur. İlk eğitimini tamamladıktan sonra Üsküdar müderrislerinden Kara Hüseyin Efendi'den icazet aldı. Defter-i Hâkânî'de çalışmaya başladı. Aynı yıllarda Üsküdar İnadiye'deki Nalçacı Halil Efendi Dergâhı'nda Şeyh Reşid Efendi'nin (ö. 1863) tasavvufi sohbetlerine katıldı. Babasının vefatından sonra Üsküdar'a taşınarak bu tekkeye daha sık gidip gelmeye, bir süre sonra dünya işlerinden uzaklaşıp vaktinin çoğunu orada geçirmeye başladı. Bu yıllarda Kuşadalı İbrahim Efendi'nin müntesiplerinden Nâsir Efendi'nin (ö. 1871) sohbetlerine de katıldı. Kırk yaşlarında Kuşadalı halifelerinden Bosnalı Mehmet Tevfik Efendi'nin manevî terbiyesi altında kemalini arttırdı. Onun ölümünden sonra Üsküdar'da İnadiye civarında Nalçacı Dergâhı'nın postnişini oldu (1867).

22 Eylül 1872'de vefat edince Nalçacı Halil Efendi Camii haziresine defnedildi.

Tercüme-i Kelimât-ı Kümeyl b. Ziyâd, Tercüme-i Babü's-şüyûh min Fütûhâti Mekkiyye, Tercüme-i Usûl-i Aşere adlı eserleri ve bugüne kadar ele geçmeyen bir Divan'ı bulunmaktadır.

Kaynakça: Osmanlı Müellifleri, I, 170; Hüseyin Vassâf, Seffine, IV, 130; İbnülemin, SATŞ, I, 318; Azmi Bilgin, "Üsküdarlı Bir Şair ve Mutasavvıf: Mustafa Enver (Enveri, 1824-1872)", Üsküdar Sempozyumu V: Bildiriler, İstanbul 2008, II, 203-214.

► AZMİ BİLGİN

MUSTAFA FAZIL PAŞA

(1829-1875)

Çamlıca'da köşkü bulunan Osmanlı devlet adamı.

Kahire'de doğdu (1829). Babası İbrahim Paşa, dedesi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dır. Dönemin âlimlerinden özel dersler alarak eğitimini tamamladı. İstanbul'a gelerek (1846) Sadaret Mektubî Kalemî'ne girdi. Önce Maârif (1862) sonra Maliye Nazırlığı'na getirildi (1863). 1865'te Meclis-i Hazain başkanlığına atandı. Sadrazam Fuad Paşa ile ters düşünce Osmanlı sınırları dışına çıkartıldı. Mısır'a gitmesine izin verilmeyince önce Napoli sonra Paris'e gitti. Avrupa'daki Jön Türk hareketiyle yakından ilgilendi. Orada

► Mustafa Fazıl Paşa

çıkarılan Muhbir, Hürriyet, Ulum gibi gazetelere yardımcı bulundu. İlim ve mûsıkî erbabını destekledi. Veraset usulü değiştirilince Mısır valisi olma hakkı elinden alındı, buna karşılık yüklü bir para verildi.

Sultan Abdülaziz'i Avrupa seyahati sırasında karşılayanlar arasında yer aldı. Kendisini affettirerek İstanbul'a döndü. İkinci kez Maliye Nazırlığı'na getirildi (1870). Vefatı üzerine (2 Aralık 1875) Eyüp Mihrişah Valide Sultan İmareti bahçesine defnedildi.

Üsküdar Kısıklı caddesi üzerinde bir köşkü vardı. Rivayete göre İstanbul'daki ilk maskeli balo bu köşkte yapıldı. Aynı zamanda köşk Genç Türkler'in gizli toplantılarına da ev sahipliği yaptı. Mustafa Fazıl Paşa'nın ayrıca Kandilli İskelesi'nin yanında muhteşem bir yalısı vardı.

Kaynakça: M. Zeki Pakalın, Tanzimat Maliye Nazırları, İstanbul, ts., II, 3-50, Haskan, YBÜ, III, 1390-1391, Halûk Y. Şehsuvaroğlu, "Çamlıca", İst.A., VII, 3710-3711.

► NURDAN ŞAFAK

MUSTAFA İSAMEDDİN EFENDİ

(ö. 1789)

Üsküdarlı mutasavvıf; ilim ve edebiyat adamı.

Babasının adı Abdullah'tır. Kaynaklarda Üsküdarlı olduğu belirtilmiştir. İlmiye sınıfından

ÜSKÜDARLI MEŞHURLAR ANSİKLOPEDİSİ